

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Agentura
pro sociální začleňování

Tematický výzkum “ŽÁKOVKA”

Zpracovali: Mgr. Petr Charvát, Mgr. et Mgr. Radka Vepřková

Agentura pro sociální začleňování

Červen 2017

Projekt "Systémové zajištění sociálního začleňování", financovaný z Operačního programu zaměstnanost, reg. č. projektu CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605

www.socialni-zaclenovani.cz

Obsah

Cíl výzkumu	4
Metodologie.....	4
Etika výzkumu	4
Popis výzkumu	4
Vzorek respondentů	5
Sociodemografické údaje o obyvatelích domu.....	5
Rezonující témata hovoru obyvatel domu	5
Etnografická část.....	14

Cíl výzkumu

Cílem šetření bylo zjistit migrační strategie a názory na koncept dostupného bydlení obyvatel sociálně vyloučené mikrolokality Žákova ulice č. p. 425 v Tanvaldu.

Metodologie

Kvalitativní výzkum byl realizován kombinací hloubkových polostrukturovaných a kratších informačních rozhovorů s obyvateli domu č. p. 425. Míra relevance získaných dat byla ověřována postupně, a to metodou triangulace – ověřování jednotlivých významových kategorií z několika zdrojů. Závěry šetření byly doplněny i o závěry fokusní skupiny, v níž byly zastoupeny mimo jiné i obyvatelky sledované lokality. Výzkum byl realizován 6. 6., respektive 15.6. 2017 v Tanvaldu.

Etika výzkumu

Šetření bylo realizováno v souladu s výzkumnickými etickými pravidly. Z hlediska přístupu ke zkoumaným osobám a institucím se jedná zejména o ochranu jejich soukromí, bezpečnosti a hodnot, které zastávají. Z hlediska odborného pak jde především o zachování kritického postoje, přístupnosti k diskuzi a k věcným argumentům, rovněž o respektování zásad vědecké práce dle vědecké a výzkumné praxe disciplíny.

Popis výzkumu

Za účelem pořízení rozhovorů byli kontaktováni všichni obyvatelé domu č.p. 425, kteří se v čase výzkumu aktuálně¹ nacházeli doma. Do šetření byla také pro znalost prostředí zahrnuta i terénní pracovnice místní neziskové organizace, která se v lokalitě toho času nacházela. Na místě byla v čase sběru dat přítomna i majitelka nemovitostí nabízející obyvatelům lokality nájemní bydlení ve svých objektech ve Velkých Hamrech. Během kontaktu s obyvateli domu došlo i k obhlídce stavu nemovitosti, včetně chodeb a interiérů jednotlivých bytů. Realizována byla dále i fokusní skupina, a to v prostorách D.R.A.K. z.s.

¹ 6.6.2017

Vzorek respondentů

Žena (30), matka 3 dětí	1 hloubkový rozhovor
Sociální pracovnice, nezisková organizace	1 hloubkový rozhovor
Žena (60)	1 hloubkový rozhovor
Žena (59), dospělé děti + Majitelka nemovitostí, Velké Hamry	1 hloubkový rozhovor
Mladá rodina, Žena a Muž, 1 malé dítě	1 hloubkový rozhovor
Muž (58), inv. důchodce	1 hloubkový rozhovor
Žena (60), matka dospělých dcer	1 hloubkový rozhovor
Muž (35) let, otec tří dětí	1 hloubkový rozhovor
Matka se synem (65 a 30), chodba	Kratší rozhovor
Žena (24), matka dvou dětí	1 skupinový rozhovor
Žena (25), matka dvou dětí	1 skupinový rozhovor
Žena (65)	1 skupinový rozhovor

Sociodemografické údaje o obyvatelích domu

V budově na Žákově ulici č. p. 425 žije v současné době ² kolem třiceti obyvatel z původních, zhruba sedmdesáti osob. Těchto třicet osob tvoří cca 5 - 7 tzv. rozšířených rodin. Všichni v domě jsou Romové, z dvou třetin pak můžeme hovořit o tzv. starousedlících, tedy lidech, kteří se buď v Tanvaldu narodili, anebo v něm delší dobu žijí. ³ Zbývající třetina obyvatel domu jsou pak tzv. fluktuanti, tedy lidé, kteří se do domu přistěhovali nedávno a v místě současného bydliště nemají silné sociální sítě. Na Žakovce jsme se v rámci výzkumu setkali s nemalým počtem dětí (cca 10), jeden respondent pak byl v invalidním důchodu.

Rezonující témata hovoru obyvatel domu

V textu níže prostřednictvím získaných dat popíšeme situaci obyvatel Žakovky zejména z hlediska **strategií používaných pro hledání nového bydlení a preferencí**, které při zabezpečování jedné ze základních životních potřeb mají.

Právní vztah užívání bytů

Nedlouho po smrti majitele domu pana X byla všem nájemníkům předložena smlouva na dobu určitou s cílem stávající nájemníky vystěhovat. Někteří nájemníci, kteří v domě začátkem června 2017 zůstali, popisují podepisování nových smluv následujícím způsobem:

Muž (58): „Tady to s náma udělali vychcaně, můžu vám ukázat smlouvu. Barák se bourat nebude, ale oni chtějí, abychom šli ven. Dají sem pak jiné lidi. Oni nám dali podepsat papíry a jinak, že jsme do hodiny venku na ulici. Ale já říkal, že to je blbost, že všechno musí jít soudně

² Červen 2017

³ 5 a více let

to vystěhování. Ale všichni to podepsali a je to černý na bílým. Jak to podepíšete, tak plyne tříměsíční lhůta a poslední měsíc je na škrábání a uklízení, to je napsaný ve smlouvě, na škrábání omítky a tak. Taky nám slíbili, že nám budou dávat na kauce, ale kauce už neexistuje.“

Podle získaných informací bydlí v domě především lidi, kteří si po hromadném ukončení nájemních smluv současnými majiteli objektu stále nenašli jiné ubytování. V domě se nachází i několik lidí, kteří se sem se svolením nových majitelů domu nastěhovali s vědomím, že musí dům opustit do konce července 2017. Tito lidé za nájem platí, přestože bydlí bez platné nájemní smlouvy.⁴

Žena (59): „Tady v baráku jsou lidi, co jsou tu třeba čtrnáct dnů a tomu se divím. My tady máme výpovědní smlouvy a on si tady ještě pronajímá lidi. Jak je to možný.“

Žena (24): „Včera jsme byli na sociálce a paní nám řekla..., ze začátku byly kauce, protože my jsme podepisovali smlouvy na 3 měsíce a oni řekli, že jsme slabší rodina, takže máme nárok, když si najdeme byt, že město zaplatí tu kauci, abychom měli dál na to živobytí my s dětmi. No a teď přišlo, že kauce nebude žádná. A když kauce bude, takže nám budou chodit po baráku a budou nám fotit byty, v jakém stavu bydlíme (usmívá se tomu), a že to dají do té žádosti a že pak může být ta kauce... aha, tak my jsme zvířata, my jsme v ZOO?“

Pracovnice neziskové organizace: „Ty smlouvy byly daný na ty čtyři měsíce s tím, že vlastně toho prvního už tady nikdo nebude. Tam to je bez náhrady a beze všeho prostě.“

Ztráta domova

Mnozí z obyvatel domu č. p. 425 jsou tanvaldští starousedlíci, kteří v Tanvaldu prožili podstatnou část svého života. Vzhledem k okolnostem jsou nyní někteří nuceni hledat bydlení mimo Tanvald. Tento fakt je pro obyvatele domu **emociálně velmi náročný**. V rozhovorech zaznívaly **obavy ze změny prostředí** (zejména u starších lidí), z **nového školního prostředí pro děti** (matky s dětmi), ale i **silné pouto k městu** jako takovému.

Přestože je u obyvatel sociálně vyloučených lokalit možno pozorovat vazby spíše na region jako celek, než na konkrétní místo,⁵ ti co v domě zůstávají mezi posledními, zpravidla žijí v Tanvaldu nejdéle. Situace je pro obyvatele o to náročnější, neboť panuje obava z toho, že pokud si do konce července nenaleznou bydlení, budou jejich děti krátkodobě odebrány a umístěny do dětských domovů.⁶

⁴ Dle údajů získaných z rozhovorů.

⁵ Jde zejména o lidi, kteří bydlí u tzv. obchodníků s chudobou a kteří se často stěhují z místa na místo. Z kontaktovaných participantů podobným způsobem jedná výše zmíněná „mladá rodina“. Strategie migrování mezi lokalitami však byla vícekrát popsána nepřímo, v odkazu na bývalé nájemníky, či známé participantů z Žákovy 425.

⁶ Tato obava zazněla v rozhovorech hned několikrát a byla **údajně** artikulována sociálními pracovníky MěÚ.

Muž (58): „Já ale zůstanu tady, i kdyby pod mostem, tak mi to je jedno. Mám tady pohřbenou manželku, já pryč nemůžu.“

Muž (35): „Mám pět dětí, tři velký co už chodí do školy a tady ty dva. Kdyby byla možnost tady zůstat, tak zůstanu rád, děti tady mají školu. Ale řekli nám, že kdo do konce termínu nesežene byt, tak maminky půjdou do azylu, pro tatínky jsou ubytovny.“

Žena (59): „Já jsem tady přes čtyřicet roků a nechci jít z Tanvaldu pryč. Narodily se mi tady děti, dcera děti se tady narodili, jsem tady někdy od dvaceti let, mě bylo dvacet roků. Holkám slibujou, že půjdou na azyl. Já malé děti nemám, ale moje dcery mají děti. Jedna má tři, druhá dvě děti.“

Žena (60): „Jsem ze Slovenska, ale v Tanvaldu jsem už 38 roků, mám český občanství a všechno. Do Česka jsem přišla jako mladá holka, bylo mi sedmnáct roků. Zůstala jsem tady. Rodiče mi umřeli, umřela mi dcera, šestinedělka.“

Žena (25): „Jako já bych neměnila Tanvald, že jo, ale přinejhorším, kdybych neměla kam jít, tak já nevím, co bych dělala... tři děti bych nenechala, aby mi je vzali do ústavu. Tady říkají, že když nebudou byty, že buď půjdeme na azyláky, anebo nám děti na chvíli odeberou, a až budeme mít bydlení, tak si je můžeme zpátky vzít.“

Migrační strategie

V domě č. p. 425 dle zjištěných informací ještě na začátku roku 2017 žilo zhruba 70 osob, v čase výzkumu jich byla více jak polovina odstěhovaná. V domě zůstali především ti, pro které je sehnat nové bydlení zřetelný problém (především finanční) a také starousedlíci, kterým ze z Tanvaldu nechce. Ti, kteří se již odstěhovali, s bývalými sousedy ve styku údajně nejsou. O osudu některých, dnes již bývalých, sousedů byly zaznamenány pouze letmé zmínky, a sice že žijí ve větších městech regionu (Jablonec, Liberec), nebo že se odstěhovali k příbuzným ještě dále (na Moravu).

O migraci v nájemních bytech a lidech, kteří se již z Žákové odstěhovali, mluví **pracovnice neziskové organizace**: „*Ono to tak migruje, tam kde je volno, tam jdou. Když už není jiná možnost, tak volí Jablonec, nebo Liberec. Pokud tady mají rodinné vazby, tak se tady snaží zůstat. Tady bydlelo hodně lidí z Jablonce a různě a oni jdou zase zpátky.*“

Několik jednotlivců z bývalých z nájemníků má skrze pomoc neziskové organizace zajištěno ubytování v azylovém domě: „*Tady je paní, která má tři děti a ta už má azyl zajištěný v Hamrech, nic jiného se nenašlo.*“

Mladá rodina: „*Znám jednoho, co tady bydlel a teď bydlí v Jablonci a má pěkný byt a všechno.*“

Žena (24): „*Udělalí sociální ubytovny, ta je ale v Kořenově, ale tam můžou jenom svobodný bez dětí... A když vezmou na tu ubytovnu, tak jim dají lhůtu na tři měsíce a co když třeba Lucka nenajde do tří měsíců bydlení, kam půjde?*“

Jiná situace je u rodiny, která v domě v době jeho návštěvy žila teprve dva týdny a ubytování zde chápe pouze jako **přestupnou stanici** k bydlení jinému:

Mladá rodina: „*My jsme z Českého Krumlova a z Jablonce.*“

„*My se nestěhujeme furt, tam jsme se stěhovali, protože šel barák do rekonstrukce. Tam jsme byli skoro rok a půl. O Tanvaldu jsme se dozvěděli od kamaráda.*“

„*My jsme věděli, že to tady končí, ale zatím, než se najde něco jinýho. Teď máme dva byty rozjetý v Jablonci, ale čekáme, až zavolají, že jo.*“

„*Sháníme na internetu, přes známý, kde se dá. Nebo přijdou kamarádi, zavolají jestli nesháníš byt. Tady jsou ti lidi, co potřebují pomoc, co si neví rady a těch je dost.*“

Žena (25): „*Může se stát, že když bude mít peníze v ruce, pokud je nebudu mít v ruce, nevezme mě nikdo nikam, pokud budu mít v ruce, plácnu, 20 000 a najdeš si někde byt a kývneš hlavou*“

ano, tak chtěj po tobě 2 kauce dopředu. Jsi ochotná to zaplatit? Ano, protože ty peníze v ruce máš, ale když je nemáš v ruce... řeknou ti nashledanou. Je to těžký...”

Push/Pull faktory migrace osob „Na Žákovce“

Mezi tzv. **push/pull faktory migrace** ⁷ přítomné na Žákovce v čase výzkumu patří zejména:

- **Absence sociálního bydlení / nabídka nevyhovuje poptávce**
- **Chybějící podpora přechodu do standardního bydlení**
- **Obava obyvatel domu ze změny**
- **Nedůvěra / neznalost / neporozumění možnostem řešení bytové situace**
- **Nabídka drahého bydlení / obchod s chudobou a chybějící ekonomický kapitál**
- **Stigmatizace obyvatel (stigma Žákovky)**

Z obyvatel domu v Žákově ulici by při shánění nového bydlení většina dotazovaných preferovala variantu zůstat v Tanvaldu. Tuto variantu je však obtížné realizovat hned z několika důvodů. Hlavním z nich je **nedostatek finančních prostředků** na složení kauce potřebné k pronájmu bytu. Někteří z dotazovaných údajně peníze na kauci mají, ale při odpovědích na inzerce k pronájmu bytů byli odmítnuti dle svých slov proto, že jsou **Romové** a že pocházejí z **Žákovy ulice**, která má mezi obyvateli města špatnou pověst.

Žena (60): „No poradte mi vy. Já myslím, že na sídlišti jsou byty, ale jak slyší Romové, že to chtěj, nebo ještě z Žákovy, tak s tím mají problém, že jo. Ale od nás by na kauci bylo.“

„Já to tady říkám každému, zkoušíme, co se dá, všechno a nic z toho, když řeknem, že jsme ze Žákovy.“

„No kauce, oni po nás chtěj kauci, ale my jsme na dávkách. Oni nám slíbili na sociálce, že nám něco dají, ale nevíme, jestli to je pravda, nebo ne.“

„Za ty peníze co tady platím, bych myslím mohla mít i panelák. Ale prostě nás nechtěj no.“

„Já nevím co, oni si myslí, že jsme nějaký zvířata, nebo že jsme přišli z lesa, nebo já nevím.“

Muž (35): „Na sídlišti jsou byty, ale tam chtějí 25tisíc kauce, plus deset tisíc nájem. Odkud bych vzal 35tisíc, kdy s rodinou беру 10tisíc? Mateřská mi skončila na kluka. Dohromady беру asi 14tisíc a z čeho mám zaplatit 35? Mám jít krást, nebo přepadávat lidi venku? Je to nezajímá, nejdřív slíbili hory doly a pak nic. Jim stačí, že maj podepsaný papír, že do července odejdeme a pak klidně pošlou děti do děčáku. Tak nám ještě předevcírem vyhrožovali.“

Muž (58): „Každý je nervózní, každý volá na ty byty a nic nepřipadá v úvahu, jen hodně daleko. A kauce, když nemáte na kauci a co z podpory 3400? A já marodím, podívejte se na to a dlužím, co mám dělat. S tou nohou nemůžu makat. Je to hrůza.“

⁷ Faktory ovlivňující migraci

Pracovnice neziskové organizace: *Kolik je lidí, co si něco seženou sami? „Strašně málo a můžu vám říct, že jsem mluvila s majitelkou, která bere jenom Romy a z tohoto baráku prostě nechce. Důvodem je, že si každý myslí že tady je skvadra lidí, který jsou zvířata. Přitom to tak není, ti lidi mají čisto, nějakým způsobem se starají, ale jenom to že bydlí tady už je úplně odepíše. Tenhle barák je prostě tak provařenej, že o tyhle lidi nikdo nemá zájem. Už je odepíše ta adresa.“*

Žena (24): *„Nás všude odmítají, protože oni se v telefonu hned zeptají „Jste Romka?“, tak musíte říct, že jo, protože stejně nás uviděj, že jsme Romáci...“*

Obchod s chudobou

Jednou z možností, jak řešit situaci s nedostatkem financí na kauci pro pronájem bytu, je využít nabídek tzv. „obchodníků s chudobou“ nabízejících ubytování bez nutnosti skládat zálohu. Cena a kvalita podobného typu bydlení však často bývá hluboko pod standardy běžného realitního trhu.

Žena (25): *„My na Žákovce nájem s elektrickou a energiemi 10 500,- Kč. A barák je hrůza, plíseň, smrdí to tam, X let se tam o to nikdo nestará... netopí se tam, přitom platíme měsíčně ještě 1000,- Kč... “*

Přitom představy obyvatel Žákovky na vybavení bytů nejsou nijak přehnané. **Žena (25):** *„Aby v bytě by tekla teplá voda, bylo teplo a záchod.“*

Nemovitosti vlastněné „obchodníky s chudobou“ bývají díky špatnému technickému stavu a koncentraci chudých obyvatel často samy vnímány jako sociálně vyloučené lokality. Pronajímatelé podobných typů nájemního bydlení často bývají jediným řešením pro lidi, kteří by jinak neměli kam jít.

Znalost své „cílové skupiny“ potenciálních nájemníků projevila při rozhovoru paní, která poskytla možnost ubytování několika lidem z Žákovy 425. Během našeho pobytu v Žákově 425 dokonce došlo k podpisu nájemní smlouvy mezi touto paní a nájemnicí, která své nové bydlení popisuje následovně:

Žena (60): *„Ta místnost je pěkná, velká no. Stropy jsou nízký, syn bude muset vymalovat. Musíme tam vyvětrat, nikdo tam nebydlel, tak tam je smrad. Co mám dělat, když nikde nic nenajdu no? Jenom jedna místnost, co mám dělat no. Majitelka říkala, že až se něco uvolní, tak že mi dá dvě místnosti. Nechá mě tam zatím na rok, smlouvu píše na rok. Zítra se staví a půjdu s ní na sociálku, protože je úřední den.“*

Zmíněná **majitelka nemovitostí** z Velkých Hamrů deklarovala znalost svých nájemníků a také potvrzuje svůj status respektovaného hráče prostřednictvím odkazů na vědomosti o situaci ve městě:

„Já vím, co jedí, co vypili, jaké měli svačiny. Já bydlím v Hamrech třicet roků, měla jsem v Hamrech deset baráků. Starosta mě respektuje a vždycky mi volá, abych zachránila problém. Protože mám nadání a vidím do budoucnosti.“

Jiný obyvatel domu komentuje nabídku bydlení od paní z Velkých Hamrů následovně:

Muž (59): *„Jo Ukrajinka? To ani nechci řešit, to je katastrofa. Tam je nájem čtyři tisíce, ale to ani není prvního a ona už jde do baráku a dej nám nájem. Ona vezme do baráku a už ví jak to je. Ona by ale mohla vzít lidi, to je bez kauce za čtyři, nebo pět tisíc. Když nezaplatí, tak je vyhodí, přijde její syn a vyhodí je.“*

Nájemní bydlení podobného typu je poměrně rozšířeno a je s ním spojena i migrace/fluktuace nájemníků, kteří se přesouvají z místa na místo, většinou v rámci stejného regionu.

Pracovnice neziskové organizace: *„V Liberci co vím, tak ty baráky taky nejsou úplně dobrý, ale prostě tak žijou no. Jsou tam taky majitelé, který mají baráky tohoto typu a ti lidi tam žijou“. „Jdou dál, zkouší další majitele, nebo Jablonec, Liberec, cokoliv. Že by utíkali úplně někam dál, si nemyslím“.*

Svou zkušenost popisuje níže i otec rodiny, která přechodně přebývá na Žákově 425: **Mladá rodina:** *„On s náma vypek, vzal nás na to, abych mu dal ten byt do kupy, aby tam mohl dát jiný lidi a pak nás vyhodil. Já se s ním kvůli tomu pohádal a ve smlouvě bylo napsáno, jak jste mi ten byt předal, v tom stavu vám ho taky předám. Nic vám tady nenechám, vy mi to neproplatíte. Tak jsem to zničil. Záchod tam nebyl a kupoval jsem nový, tak jsem ho taky rozbil. Já měl paragony na všechno, co jsem kupoval, takže mi nemohl nic.“*

„To bylo taky přes kámoše, ale myslel jsem, že ten majitel bude lepší. On ten barák koupil, že ho dá do rekonstrukce a nedal, pronajímal to lidem. Je tam na prd elektrika, stará. Kdyby to zjistili požárníci, tak je okamžitě odpojí a jdou ven všichni. Tam furt chodila hygiena a i kvůli tomu jsem šel pryč. Nepouštěl jsem ani ven děti a nechtěl jsem tam bejt, protože to bylo hrůza.“

Kvalita bydlení

Dům č. p. 425 v tanvaldské Žákově ulici je již při pohledu zvenčí v zanedbaném stavu. Většina oken nemá původní dvojitá skla a na mnoha místech je porušená fasáda. Interiéry jednotlivých bytů se z hlediska zchovalosti značně liší. V nejhorším stavu jsou již prázdné byty ve druhém patře, kde je na zemi spousta odpadků a kusy rozbitého nábytku. Byty jsou z chodby volně přístupné díky vypáčeným a mnohdy chybějícím dveřím. Jednotlivé byty nemají vlastní sociální zařízení⁸ a společné toalety jsou umístěné na chodbách. Zejména v prázdném druhém patře jsou pak toalety ve velmi špatném stavu. Společná chodba je opět udržovanější před byty, ve kterých se stále bydlí. Celkově však ani chodba není na první pohled v dobrém stavu jednak z hygienického hlediska (stará zašpiněná malba na zdech, špatné podlahy), tak dle výpovědí nájemníků ani z hlediska bezpečnostního (staré a poničené rozvody elektřiny).

Navštívené byty byly přes zjevné technické nedostatky (rozvody elektřiny, topení, hygienické zařízení atd.), v rámci možností upravené. V horším stavu a s menším množstvím nábytku byl byt přechodně obývaný mladou rodinou. Ve dvou z navštívených domácností měli obyvatelé počítač s funkčním připojením na internet. Dle výpovědí obyvatel domu byl však stav domu mnohem lepší v minulosti, kdy se o něj ještě staral zesnulý majitel. Noví majitelé se o dům z technického hlediska údajně již nestarají vůbec.

Pracovnice neziskové organizace: „S tím majitelem⁹ vůbec nebyla řeč, nechtěl, aby do baráku někdo chodil a zajímal se o to. Tady padaly kusy zdi na děti, a když jsem mu volala, tak neměl zájem. Zajímali ho jenom peníze, vybrat nájem a šel“.

Muž (58): „Dřív tady všechno fungovalo, protože se o to majitel staral. Teď jenom berou peníze a kašlou na to. Měl by tu být třeba řád, že když někdo něco poškodí, tak že to zaplatí, ale to tu není. Tady byly hezký chodby a všechno.“ „Tady ty chodby to je katastrofa, oraniště, konec, lidi uklízeli, ale už neuklízí, už se na to vysrali.“

Mladá rodina: „Tady to je ještě zlatý, tam to je konec (v jiném domě v Liberci). Tam je na zahradě smetiště, všude po chodbách bordel, psi, hovna, hrůza. Tam jste spal a padala vám omítka na hlavu. A odešli jsme, protože sem tam nechtěl bejt.“¹⁰

Žena (60): „Dvě místnosti a ani topení netopí, v zimě jsem musela topit uhlím, v petrách. A v zimě jsem musela kupovat uhlí a dřevo.“

Prostupné bydlení

Využití prostupného bydlení vidí respondenti výzkumu jako možnost, jak se z nastalé situace dostat. Nicméně, v případě implementace modelu prostupného bydlení v Tanvaldu

⁸ Ve dvou z navštívených bytů však byly zbudovány improvizované koupelny.

⁹ Nový majitel domu (po smrti majitele původního).

¹⁰ Komentář k technickému stavu Žákovy 425 v porovnání s jinými lokalitami.

doporučujeme v případě cílové skupiny věnovat dostatečný prostor osvětě zvoleného typu prostupného bydlení. Aktuálně je totiž koncept prostupného bydlení s podporou sociální práce vnímán spíše restriktivně. **Žena (25):** „*To bysme byli jako nějaký trestanci, že jo, pod dohledem 24 hodin.*“ Naopak pozitivně je vnímán koncept prostupného bydlení s propojením na prostupné zaměstnávání. **Žena (24):** „*Já jsem dělala pro město VPP, dobrovolně jsem tam šla, aby se mi zvýšily nějaké peníze, dělala jsem tam rok, nedostali jsme ani byt, vůbec nic...*“

Možnou cestou k eliminaci negativního vnímání nástroje sociální práce užitě v rámci konceptu prostupného bydlení je tak realizace terénní sociální práci nezávislým subjektem.

Žena (60): „*To by nebyla sociálka, ale nějaká terénní pracovnice a třeba by vás měla jako na starost, jednou za 14 dní by spolupracovala...*“

Etnografická část

Fotografie č. 1: Celkový pohled na dům č. p. 425

Fotografie č. 2: Společná chodba

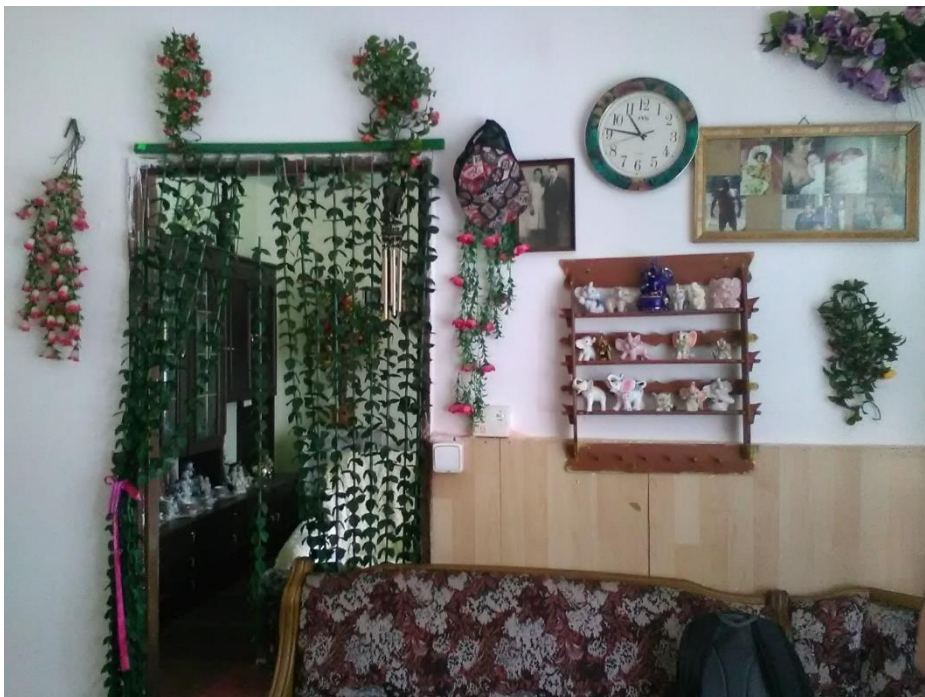
Fotografie č. 3: Stav společných toalet ve druhém patře

Fotografie č. 4: Provizorní koupelna v jednom z bytů

Fotografie č. 5: Byt starousedlice

Fotografie č. 6: Opuštěný byt

